№. 18. Warszawa 4 Maja 1907 r. Rok 2.

Warunki prenumeraty: w Warszawie: rocznie Rb. 4, półrocznie Rb. 2, kwartalnie Rb. 1. W Królestwie i Cesarstwie: rocznie Rb. 5, półrocznie Rb. 2.50, kwartalnie Rb. 1.25. Zagranicą rocznie Rb. 6. Za odnoszenie do domu dopł. się miesięcznie k. 5. Zmiana adresu 20 kop.

KOSMETYKA

Cena ogłoszeń:

Za wiersz petitowy jednoszpaltowy lub jego miejsce: Na 1 stronicy okładki 30 kop. Na innych stronicach 20 kop. Nadesłane (w tekście) 75 kop.

Numer pojedyńczy kosztuje 10 kop.

Tygodnik poświęcony racjonalnej kosmetyce, estetyce ciała i perfumerji.

Wychodzi w każdą Sobotę.

Adres Redakcji i Administracji **Senatorska 36. Telefon 40.29.** Administracja otwarta codziennie od 11—3 prócz niedziel i świąt.

Redaktor przyjmuje tylko w Niedziele od 12—2. Rękopisów i listów nadsyłanych do Redakcji nie zwraca się.

Prenumerata „Kosmetyki" w Galicji wynosi: rocznie koron 15, półrocznie kor. 7.50 hal. kwartalnie kor. 3.75 hal.

Główne zastępstwo na Galicję w księgarni G. Gebethnera i Spółki w Krakowie.

Główne zastępstwo na Francję, Belgję i Niemcy: Société Générale de Publicité, Paryż, 12 Boulevard de Strasbourg.

Leczenie zniekształceń ciała.

O najnowszem leczeniu gruźlicy stawów u dzieci.

Do rzędu najcięższych i najczęstszych chorób, zniekształcających ciało, zaliczyć należy gruźlicę stawów. Choroba ta zniekształca wybitnie kości i przylegające do nich mięśnie, skórę oraz warstwę tłuszczu; występuje ona najczęściej w późniejszych okresach dzieciństwa, a podług statystycznych danych choruje na nią co najmniej 15% dzieci, i to przeważnie dzieci rodziców dotkniętych przymiotem. Ze względu więc na rozpowszechnienie tej choroby uważam za pożyteczne zapoznać czytelników „Kosmetyki" z najnowszemi sposobami leczenia tej przypadłości.

Dotychczas niemal jedynym sposobem leczenia był zabieg chirurgiczny: przecinano ropnie, wyskrobywano ogniska chorobowe i nawet amputowano kości. Dziś nóż chirurga ustąpił miejsca zupełnie innemu leczeniu, gdyż przekonano się, że przy zachowawczem leczeniu czynność zajętego stawu zostaje bardziej zachowaną, aniżeli po operacji.

Pierwszym najważniejszym postulatem przy leczeniu wzmiankowanej choroby jest hygiena, na którą baczną należy zwracać uwagę. Dla takich dzieci najodpowiedniejszem jest powietrze morskie, obfitujące w sól i ozon i pozbawione zupełnie mikrobów; dodatnio wpływają również warunki meteorologiczne miejscowości morskich i silne działanie promieni słonecznych. Również dodatnio wpływa pobyt w miejscowości lesistej, zwłaszcza w lesie iglastym. Co się tyczy dyety, to pokarmy dla takich chorych powinny być lekko strawne i posiadać wysoką wartość odżywczą, t. j. obfitować w białko i tłuszcze.

Środki farmaceutyczne powinny też mieć zastowanie, pozostają one jednak tylko zabiegiem pomocniczym w leczeniu gruźlicy stawów. Skutecznie działają: tran, arszenik, żelazo, jodek potasu i wcierania szarego mydła. Wcierania te należy uskuteczniać co 2 dzień w okolice bioder lub pleców w ciągu 20 minut; ilość jednorazowa około 30 gramów; po uskutecznionem wcieraniu należy dla czystości wziąć ciepłą wannę. Zabieg powyższy najlepiej uskuteczniać wieczorem przed spaniem. Dodatnie działanie szarego mydła objaśnić należy poprawieniem jakościowego składu krwi (wzmocnieniem alkaliczności), wskutek czego poprawia się ogólny stan zdrowia, zmniejszają się gruczoły limfatyczne i goją się szybko miejscowe ogniska chorobowe.

Takie jest leczenie *ogólne*. Co sie tyczy leczenia *miejscowego*, to polegać ono musi przedewszystkiem na powstrzymywaniu dalszego rozwoju chorobowego ogniska, niszczeniu mikrobów i toksyn*) oraz wywołaniu szybkiego zabliźnienia. Wszystkim tym wymaganiom najlepiej zadość czynią zabiegi mechano-ortopedyczne, stosowane oczywiście w specyalnych zakładach, pod kierunkiem lekarza.

Najczęściej stosowanem bywa unieruchomienie stawu chorego lub metoda wyciągania, albo też zabiegi skombinowane.

Gdy zajętym bywa staw kończyny dolnej — to pierwszym warunkiem racjonalnego leczenia jest oczywiście spokój zajętej kończyny, gdyż pod wpływem spokoju znikają bóle, zmniejsza się obrzmienie i znacznie poprawia się stan ogólny. Tak zwane opatrunki unieruchomiająćce zapewniają kończynie pożądany spokój, a wywierając równomierne ciśnienie na chory staw, przyśpieszają wessanie obrzmienia i ropni.

Opatrunki *wyciągające* stosowane bywają najczęściej przy leczeniu stawu biodrowego; dzięki tej metodzie znikają również bóle, a co jest rzeczą najważniejszą, zapobiega się ankilozie, **) co ma bardzo ważne znaczenie pod względem ortopedyczno-kosmetycznym.

Sprawą pierwszorzędnej wagi jest sprawa zatrzymywania chorego w łóżku, gdyż z nią ściśle wiąże się kwestja zabezpieczenia choremu zbawiennego wpływu odpowiednich warunków hygienicznych. Otóż sprawę powyższą rozstrzyga się w ten sposób, że pożądanem jest opuszczenie łóżka przez chorego w jaknajprędszym czasie, pod warunkiem jedynie nałożenia odpowiedniego opatrunku; tylko podczas zaostrzenia się choroby pacjent powinien pozostawać w łóżku przynajmniej tak długo, dopóki nie ustąpią bóle i nie zniknie ciepłota wieczorna.

Przy umiejętnie zastosowanych zabiegach ortopedycznych leczenie powyższe daje bardzo dobre wyniki już po kilku tygodniach; po miesiącu choremu można pozwolić na pewne ruchy przy pomocy odpowiednich przyrządów, i o ile warunki hygieniczne, o których wyżej nadmieniłem, będą ściśle przestrzegane, wyleczenie, względnie znaczna poprawa, może nastąpić w bardzo krótkim czasie.

Dr. L. St.

---

*) jad wydzielany przez mikroby.
**) zesztywnienie stawów.

Klub racjonalnie i naturalnie pięknych kobiet.

Ameryka, jak wiadomo, jest ojczyzną dziwactw i wszelkiego rodzaju klubów. Z całego szeregu tych ostatnich zasługuje na szczególną uwagę może nieco ekscentryczny, w każdym jednak razie bardzo rozsądny klub, założony w jednem z miast amerykańskich przez grono bardzo dystyngowanych pań. Klub ten nosi nazwę *„klubu racjonalnie i naturalnie pięknych pań“*, a celem jego jest rozwój urody i pięknych kształtów nie drogą sztuki i kosmetyków, lecz za pomocą hygieny.

Ze względu na bardzo doniosłe znaczenie, jakie ma hygiena w życiu kobiety, uważam za pożyteczne podać ustawę tego klubu do wiadomości czytelniczek „Kosmetyki“.

Poprzestaję na samym fakcie, bez żadnych komentarzy, ufny, że szanowne czytelniczki zastanowią się uważnie nad treścią niniejszej wzmianki i zechcą, dla własnego dobra, ze wskazówek tych w sposób odpowiedni skorzystać.

Członkiniami tego oryginalnego klubu mogą być wszystkie kobiety, bez różnicy wieku, zarówno brzydkie jak i piękne, gdyż zadaniem klubu jest: kobiety brzydkie przeistoczyć w ładne, ładnym zaś zabezpieczyć jaknajdłuższe zachowanie urody.

Do klubu przyjmowane są tylko kobiety fizycznie umysłowo i moralnie zdrowe. Każda z kobiet, pragnących wstąpić do klubu, obowiązaną jest poddać się bez zastrzeżeń jego regulaminowi; regulamin zaś klubu głosi:

„Zabrania się używania kosmetyków, o których wiadomo, iż działają szkodliwie na zdrowie“.

„Zabrania się używania wszelkiego rodzaju napojów wyskokowych, gdyż one ujemnie działają na zdrowie a więc i na urodę“.

„Członkinie klubu obowiązane są ściśle stosować się do zasad hygieny i czystości: 1) zmieniać co dzień bieliznę, 2) przynajmniej 2 razy w tygodniu się kąpać, 3) spać nie mniej i nie więcej jak 8 godzin na dobę, 4) jeść tyle, ile potrzeba, 5) oddawać się ćwiczeniom gimnastycznym i wszelkiego rodzaju sportowi“.

„Każda z członkiń klubu obowiązaną jest zasięgać porady lekarza przynajmniej raz na miesiąc i raz na pół roku udawać się do dentysty, w celu zbadania zębów“.

„Zabrania się noszenia gorsetu i wszelkiego rodzaju dodatków, nie uznawanych przez hygienę“.

„Ponieważ klub ma na celu rozwój oraz zachowanie zdrowia i urody zarówno swych członkiń, jakoteż i potomstwa ich, więc każda z członkiń—panien, pragnących wstąpić w związki małżeńskie (o ile chce nadal w klubie pozostać) obowiązaną jest świadectwem lekarskiem stwierdzić fizyczne i moralne zdrowie swego przyszłego męża; to samo obowiązuje członkinie—wdowy i rozwódki, chcące wyjść powtórnie za mąż“.

POGADANKI KOSMETYCZNE.

Ręka to zwierciadło kultury człowieka. Z wyglądu skóry na ręce, jak niemniej paznogci, wnosimy o poczuciu czystości i zmyśle estetycznym ludzi cywilizowanych. Źle pielęgnowane ręce wzbudzają mimowoli — choć nieraz niesłusznie — podejrzenie znamion zaniedbania hygieny na skórze reszty ciała. Wypielęgnowane natomiast rączki stanowią nieokreślony wdzięk, albowiem nasuwają one nam myśl o anielskich powabach poszczególnych części ciała kobiety, o prześlicznej karnacyi jej skóry, wprawiając nas w zachwyt, opromieniony prawdziwą rozkoszą duchową.

Kwestyą, jak ma wyglądać kształtna rączka kobiety, nie zajmiemy się w dzisiejszej pogadance. Nadmienimy tylko, iż zapatrywania w tym kierunku są tak liczne, jak wielką rozmaitość kształtów rąk, które bywają często wyrazem budowy ciała.

Małe, wązkie rączki cechują wiotkie, eteryczne postacie, natomiast szerokie zdradzają silniejszą budowę organizmu. Stąd to zatem pochodzi, że amatorzy majestatycznych postaci przenoszą rękę szerszą nad filigranową, zwolenników zaś kobiet „secesyjnych“ wprawia w zachwyt drobna rączka.

Widzimy zatem, że ustalone reguły przez anatomów i malarzy, odnoszące się bądź do całokształtu piękności ciała kobiecego, bądź poszczególnych jego części, nie stanowią jeszcze dogmatu idealnego piękna, z powodu różnorodnych pojęć ogółu.

Przypuszczam, że każdy lekarz wyśmiewa kult dla eterycznych postaci, to też zachwyci go raczej normalnie rozwinięta ręka, świadcząca o silnie rozwiniętym układzie kostnym i wypełnionych kształtach ciała, aniżeli nikła rączka. Jeśli ogół niezbyt zgodnie określa piękność kształtu ręki, to bez protestu godzi się na warunki skóry, którą pragnie mieć normalnie ciepłą, gładką, pulchną i białą.

Zimne ręce są dziś, w wieku anemii, zjawiskiem bardzo częstem. Pochodzi to stąd, iż ręce i stopy są, jako najbardziej odległe części ciała, upośledzone pod względem normalnego obiegu krwi, zwłaszcza u osób, prowadzących siedzące życie w dusznej atmosferze. W następstwie takich warunków cierpi w wysokim stopniu i sama skóra, która nosi na sobie zwykle wszelkie znamiona anemicznej skóry, a mianowicie łatwo pierzchnie, marszczy się i ulega z łatwością odziębieniu.

„Każda z członkiń klubu, gdy zostaje matką, powinna spełniać z całem poświęceniem i sumiennością obowiązki matki, to znaczy, powinna sama karmić swe dziecko, albowiem dowiedzionem jest, iż karmienie wpływa bardzo dodatnio na zdrowie i urodę zarówno matki jak i dziecka“.

„Zdrowe nerwy warunkują zdrowie i urodę, to też unikać należy tego wszystkiego, co ujemnie wpływa na system nerwowy; do tych ujemnych czynników zalicza się: niezgodne pożycie małżeńskie i niezdrową miłość.

Tyle głosi ustawa. Klub ten ma bardzo wielkie powodzenie: liczy bardzo dużo członkiń ze wszystkich sfer towarzyskich. Młodzi jankesi protegują ten klub zawzięcie, wybierają bowiem sobie żony wyłącznie z pośród grona niewiast, do klubu tego należących.

Amerykanie są praktyczni i rozsądni zarazem; słusznie więc twierdzą, iż nie pieniądz, lecz zdrowie fizyczne oraz moralne stanowi najlepszy posag panny.

I u nas przydała by się taka instytucja. Zwracam na to uwagę osób interesowanych.

Q.

Kąpiele jako czynnik hygieniczny i kosmetyczny.

(Dokończenie).

Zabiegi hydropatyczne wskazane są we wszystkich tych cierpieniach, w których zmniejszoną została energja funkcji ustroju, a więc w chorobach narządów trawienia, systemu nerwowego i mięśniowego.

W pierwszym rzędzie postawić należy: 1) **Blednicę i niedokrwistość** (anemię). W przebiegu tych cierpień natryski okazały się bardzo skutecznemi; skuteczność ich mianowicie zasadza się na wzmożeniu siły żywotnej, która u osób dotkniętych temi chorobami bywa jak wiadomo wysoce osłabioną. Dzięki zabiegom hydropatycznym poprawia się trawienie, apetyt się wzmaga, ustępują bóle i zawroty głowy; tętno i oddechanie stają się miarowemi, a wraz z tem znika duszność i kołatanie serca. Oczywiście, iż cudów tych nie dokonywa wyłącznie tylko woda zimna, lecz obok niej jeszcze inne środki lecznicze, jak żelazo, arszenik, dyeta wzmacniająca, świeże powietrze etc...

Jednakowoż w zwalczaniu tych przypadłości woda zimna odgrywa pierwszorzędną rolę jako c z y n n i k f i z y c z n y.

2) **Migreny** uporczywe zwalcza się bardzo często z dobrym rezultatem za pomocą zabiegów hydropatycznych, zwłaszcza w tych przypadkach, gdzie środki

Tym wszelkim przypadłościom zapobiega się, jeśli się przyspieszy obieg krwi, co najskuteczniej gimnastyką osiągnąć można. Wiadomo, że wieśniacy rozgrzewają w zimie ręce w ten sposób, iż podczas wykonywania ruchów rękoma, ostatniemi uderzają o klatkę piersiową. Ruch taki atoli dla nas jest zbyteczny; wystarczy zupełnie lekka szwedzka gimnastyka krótkotrwała, a rozgrzanie organizmu i kończyn rychło nastąpi. To też byłoby wskazane, aby ci, którym zimne ręce dokuczają, stosowali przynajmniej gimnastykę rąk kilkakrotnie wśród dnia. Zginając kończynę górną w stawie łokciowym i nadgarstkowym (miejsce, w którem przedramię styka się z ręką) przez kilka minut, odczuwa się już dostatecznie ciepło, jako dowód przyspieszonej cyrkulacyi.

Drugim czynnikiem, ułatwiającym cyrkulacyę krwi i pobudzającym przemianę materyi, są gorące i zimne kąpiele rąk, naprzemian stosowane. Zanurza sie w tym celu ręce do gorącej wody, jaką znieść można, a po upływie kilkunastu sekund kąpie się je również krótko w zimnej. Po osuszeniu, podczas którego należy energicznie wycierać skórę szorstkim ręcznikiem od palców ku dłoni, doznaje się miłego uczucia ciepła. W ten sposób działa się zapobiegawczo przeciw odziębieniu rąk w porze chłodnej, a jednocześnie wpływa się na odżywienie skóry.

Jednym z potężnych czynników, wpływających pod każdym względem dodatnio na wygląd skóry rąk, jest bezsprzecznie masaż, o ile ostatni bywa konsekwentnie i racyonalnie stosowany. Masować należy z reguły od końców palców, przyczem lekki ucisk byłby wcale pożądany. Ze względu na wybielający wpływ Lichtmitiny D-ra Jessnera poleciłbym preparat ten do masowania rąk. Po skończonej procedurze myje się ręce w gorącej wodzie i mydłem neutralnem. Nadmienić wypada, że rąk nie wolno nigdy myć „ostremi“ mydłami, a zatem alkalicznemi, zwłaszcza grzbietu ręki, co też byłoby bezcelowe, albowiem mydło alkaliczne ma na celu emulsyonowanie tłuszczu, wydzielonego ze skóry, którego skóra ręki nie produkuje.

W przypadkach potnienia rąk wolno jedynie dłonie i wewnętrzne powierzchnie palców myć mydłem alkalicznem nawet zwyczajnem, używanem do prania, celem zobojętnienia kwasów, zawartych w wydzielinie potu.

U osób z nadmiernie wrażliwą skórą, skłonną przy lada niekorzystnych warunkach do opierzchnięcia, byłoby racyonalne wetrzeć oleum arachidis przed każdem myciem rąk. Błędnem byłoby myć wrażliwą skórę w zimnej wodzie, lub nacierać ją choćby rozcieńczoną gliceryną.

farmakologiczne bardzo mało lub wcale nie pomagają. Stosowanie w takich razach na głowę pryszniców i codziennych ćwiczeń całego ciała bardzo często zapobiega napadom migreny.

3) W wielu chorobach **nerwowych** (*newrozy, hysterja, neurastenia*) u osób, podlegających atakom nerwowym (zwłaszcza u kobiet) natryski oddziaływają bardzo korzystnie, gdyż wzmacniając system nerwowy, sprowadzają równowagę jego funkcji.

4) **W zawałach chronicznych** (zastojach) wątroby, śledziony, żołądka, kiszek etc. zabiegi hydropatyczne działają wyśmienicie w połączeniu z elektryzacją. W każdym poszczególnym przypadku skierowywa się natrysk na właściwą okolicę ciała.

5) W **nerwobólach** (neuralgie), **gośćcu chronicznym, sztywności** stawów etc. znakomitą usługę oddają natryski letnie, parowe lub szkockie.

Oto mniej więcej wykaz tych wszystkich cierpień, w których znajduje zastosowanie hydroterapia pod różnemi postaciami. Wykaz ten świadczy zarazem, iż natryski wskazywane bywają tylko w chorobaah przewlekłych i objawiających się ogólnem osłabieniem; przeciwwskazanemi są natomiast we wszystkich cierpieniach ostrych, zwłaszcza mózgu, serca i płuc. Przeciwwskazanemi są także u dzieci do 14 roku życia jak również u osób w wieku podeszłym, pełnokrwistych, i u osób o rozdrażnionych w wysokim stopniu nerwach.

Dr. W. M.

Z piśmiennictwa.

Havelock Ellis. *Das Geschlechtsgefühl. Die Gattenwahl beim Menschen. Die krankhaften Geschlechtsempfindungen.* Nakład Stubera w Würzburgu.

W dobie obecnej należy kwestya zagadnień z zakresu fizyologii i patologii płciowej do jednej z najaktualniejszych, udowodniono bowiem statystycznie, iż szalony procent ofiar samobójczych, chorób umysłowych, zwyrodnień fizycznych i t. d. mają tło w zaburzeniach na tle płciowem.

Chcąc zbawiennie zwalczać zło, należałoby ze znajomością rzeczy kierować i w tym zakresie wychowaniem dzieci. Niestety, osłaniano dotąd tak poważną kwestyę tajemniczością, okrutnie mszczącą się na całej ludzkości. Ci zaś, którzy mienili się apostołami ludzkości, przynosili w swych „dziełach" płytkie poglądy, czerpane z fantazyi, obliczone na sensacyę i pobudzenie nerwów u czytelnika, oraz na sukces materyalny dla autora i wydawcy. Dlatego witamy z zadowoleniem każde poważne dzieło z zakresu wzmiankowanego zwłaszcza, jeśli pochodzi ono od pierwszorzędnego badacza zjawisk z dziedziny psycho-fizyologii płciowej, do jakich należy bezsprzecznie Havelock Ellis.

Autor zdradza w powyższych dziełach niezwykły dar rozwiązywania trudnych zagadnień w kwestyach popędu, doboru i zwyrodnienia płciowego. Lekarzom i rodzicom gorąco polecić możemy owe dzieła, zwłaszcza ostatnim, którzy mają obowiązek czuwania nad normalnym rozwojem młodej generacyi, czego bez znajomości przejawów życia płciowego osiągnąć nie można. Wychować młode pokolenie potrafi tylko ten, kto poszczycić się może umysłem wszechstronnie wyszkolonym i obdarzonym spostrzegawczością. Takich dziś niestety mało, a nawet są tacy, którzy nie

---

Również wpływa ujemnie na gładkość skóry rąk dodawanie boraksu i amoniaku do wody. Chcąc ręce o wrażliwej skórze myć częściej w ciągu dnia, należałoby albo posługiwać się olejem arachidowym, lub też otrąbkami. Zawartość boraksu w otrąbkach jest dozwolona, a nawet wskazana u osób z normalną skórą.

Przepis na otrąbki migdałowe z zawartością boraksu opiewa:

Rp.
Amygdal. dulcium 120,0
Amyli Oryzae 120,0
Boracis 5,0
Rhizom. Iridis pulv. 5,0
Ol. Bergamott. gutt. VI
S. Otrąbki do mycia rąk.

Preparat ten przyrządzi na życzenie każdy aptekarz.

Pamiętać należy o nadzwyczajnie starannem osuszaniu rąk po ich umyciu, ponieważ nieco wilgotna skóra pierzchnie w zetknięciu z powietrzem choćby o temperaturze pokojowej.

Skóra ręki — mało pielęgnowanej — pokrywa się łatwo zrogowaciałym nabłonkiem, wskutek czego traci ona ową aksamitną miękkość, cechującą wypielęgnowaną rączkę kobiety. Celem rozmiękczenia twardego nabłonka zanurza się ręce do wody gorącej (przed spaniem), w której pozostają przez 2 do 3 minut. Po osuszeniu wciera się (masując jednocześnie metodą wyżej wskazaną), w skórę przez kilka minut niżej podaną maść.

Rp.
Acidi borici 2,0
Mitini puri 30,0
Mfung. S. Do rąk.

Po wymasowaniu zostawia się przez noc cienką powłokę tej maści na skórze rąk, przywdziawszy sarnie rękawiczki o numer większe od normalnych rozmiarów rąk. Rano myje się ręce w wodzie gorącej i mydłem neutralnem.

Opaleniznę usuwa się z rąk najłatwiej częstem myciem w gorącej wodzie i mydłem, trzymaniem rąk nad parą wodną, noszeniem rękawiczek (nie obcisłych) i wcieraniem na noc Lichtmitiny.

Dr. L. Luster.

wiedzą, że chłosta jest bodźcem do wyładowania zmysłowości, najbardziej nawet uśpionej.

Materyał objektywny czerpie autor nie tylko z nauk przyrodniczych, lecz również umiejętnie posługuje się antropologią, psychologią, literaturą i zwierzeniami wybitnych osób płci obojga.

Prawdziwym bilansem dotychczczasowego naukowego dorobku nazwać można powyższe dzieła.

Dr. Luster.

Dyskusja w sprawie reformy stroju kobiecego.

XVI.

W gorsecie, czy bez gorsetu? oto pytanie, które ustawicznie zatruwa spokój nie jednej z cór Ewy. Aparat ten ma zarówno zwolenników fanatycznych, jak i nieprzyjaciół nieprzejednanych. Czy wywiera on wpływ dodatni czy też ujemny na ukształtowanie ciała?...

Sądzę, iż najlepiej określają sprawę zdania, wygłoszone o gorsecie przez niektóre znane ze swej urody divy.

Posłuchajmy je:

M-me Jeanne Granier wyraża się:

„Gorset jest coś pięknego, gdy go się układa i coś wspaniałego, gdy go się zdejmuje“.

M-me Andrée Mégard:

„Najlepiej określają kobietę: mężczyzna i gorset“.

M-me Lucie Jousset:

„Gorset jest już strojem nawet dla nieubranej“.

M-me Roggers:

„Gorset dobrze zrozumiany i dobrze użyty jest cnotą“.

M-me Lucienne Darsy:

„Gorset jest ozdobą kobiety: bez niego kobieta nigdy nie będzie ani piękną ani ponętną“.

M-me Sylvroe:

„Każdy kwiatek ma kielich; ja tylko wówczas powiem, że dla kobiety gorset jest zbyteczny, gdy róże będą kwitły bez kolców“.

M-me Vincourt:

„Jeżeli kobietę nazywamy męczennicą, to największym jej katem i dręczycielem jest gorset“.

M-me Delvair:

„Gorset jest o tyle potrzebny, o ile zbyteczny“.

M-me Marcelle Bord'o:

„Bóg stworzył kobietę,gorset—paryżankę.

Antonina B.

Szanowny Panie Redaktorze!

Prosiłabym o łaskawe umieszczenie w piśmie Pańskiem i moich uwag w sprawie reformy stroju kobiecego.

Zupełnie nie podzielam zapatrywań pań Z. Pruskiej i A. Krajewskiej, gdyż według mnie strój i ubranie codzienne, przeznaczane do zajęć domowych lub pracy obowiązkowej, odróżnić potrzeba. Wyżej wymienione Panie zarzucają kobietom szablon i niewolnicze stosowanie się do mody i w tejże chwili chcą same narzucić kobietom wybraną przez siebie formę ubrania pół męzką. Pomijając, że forma ta byłaby nieestetyczną. gdyż noszoną być może tylko w haremach, gdzie kobiety całe dnie leżą a nie chodzą po ulicach, chciałabym wiedzieć, czy który mąż, narzeczony lub syn chciałby ze swą żoną, narzeczoną a tembardziej matką o siwych już włosach, spacerować lub w salonie przyjmować gości, z tak ustrojoną w inexprimable i kurtkę męzką z kamizelką, najdroższą sobie osobą Otóż w tem rzecz, że ubranie powinno być ściśle zastosowane do zajęcia i trybu życia. Kobiety pracy inaczej się powinny ubierać, jak te, które się zajmują jedynie zabawą, składaniem i odbieraniem wizyt. Pierwsze są zmuszone chodzić per pedes apostolorum i muszą nosić suknie krótkie z wygodną bluzką, z miękkim pół wykładanym kołnierzem, który, szyi nie ściskając, nie przeszkadza prawidłowemu krążeniu krwi. Obcisły pod spód staniczek na miękkiem włosiu nie może męczyć i nie zniekształca figury.

Jakżeby wyglądał mężczyzna ubrany we frak, lakierki i cylinder, doglądający robót w polu, zamiast przeznaczonego na to ubrania, składającego się z krótkiej kurtki, grubych i wysokich butów i dużego kapelusza, chroniącego głowę od słońca? O ile pierwszy jego strój byłby śmieszny w polu, o tyle drugi w salonie lub w teatrze byłby wprost nieprzyzwoity i wskazywałby brak wychowania. Niestety, u kobiet jest prawie zawsze inaczej: jedna i ta sama suknia ma służyć do wszystkiego, t. j. i do pracy i do stroju. Gdyż jak nie można z wachlarzem w ręku gnieść klusek a z wałkiem od ciasta być na balu, tak też i kobiety, które pracują lub chcą czy muszą chodzić po polu, nie powinny w takich razach nosić trenów u sukni. Niech sobie sprawią krótką wygodną spódnicę, to nie będą potrzebowały w deszcz lub kurz narzekać, że ją muszą w ręku nosić, a nie wyrzekając się skromności kobiecej w ubraniu męzkiem, będą przyzwoicie, wygodnie i stosownie ubrane. Sprawiajmy to, co nam stosownie do zajęć jest potrzebne, niech ubranie formą i materjałem odpowiada użytkowi, do którego jest przeznaczone; nie będziemy wówczas na niewygody narzekać, a mając jedną lub dwie strojniejsze długie suknie, do tego parę ładnych i gustownych bluzek na zmianę, będzie mogła każda kobieta bez śmieszności i dziwactw zawsze być ubraną, stosownie do potrzeby i chwili. Co zaś do wykluczenia podwiązek, jak pisze pani A. Krajewska, to uważam to za niemożebne, chyba jeśli wszystkie kobiety zaczną chodzić bez pończoch. Żadna część ubrania umiejętnie zastosowana i noszona krzywdy zdrowiu nie wyrządzi, ale przeciwnie, ochrania je przed nagłemi zmianami temperatury i nie przeszkadza.

Stała prenumeratorka
I. S.

Od Redakcji.

Listem powyższym zamykamy dyskusję w sprawie reformy stroju kobiecego, poczem głos w tej sprawie zabierze w szeregu artykułów grono lekarzy i redakcja.

Odpowiedzi Redakcji.

Brunetce W. W rubryce ogłoszeń.

Prenumeratorce od początku. Można za pomocą prądu galwanicznego.

Niecierpliwej. Można, lecz w jakim celu?

Wdzięcznej. Boroxyl podług wskazówek podanych w № 13.

P. R. S. w Libawie. Przegląd i ocenę preparatów zarówno ściśle kosmetycznych jak i ogólno leczniczych będziemy stale zamieszczać. Wzmiankowany środek leczniczy jest bardzo skuteczny; wkrótce zamieścimy o nim szereg uwag.

Antoszce. Zapytuje Sz. Pani, który z tych 2 środków jest lepszy. Otóż odpowiadamy: *ambo meliores*: jeden i drugi jest szkodliwy.

Prenumeratorce. 1) We wszystkich perfumerjach. 2) Skuteczne.

Siwiejącej. 1) W rubryce ogłoszeń. 2) Nadaje się. 3) Można.

Pełnej zaufania prenumeratorce. Należy stanowczo zasięgnąć porady lekarza.

Prenumeratorce. W każdej aptece. 2) Jest bardzo skuteczne.

Prenumeratorce Z. Prądem elektrycznym.

Miniaturze. 1) Podług przepisu załączonego do preparatu. 2) Nie zawsze.

Toporczykowi. 1) Środków jest dużo: należy zbadać dokładnie przyczynę. 2) Ciepłą wodą i mydłem od łupieżu. 3) Preparat bezwartościowy. 4) W danym przypadku zupełnie zbyteczna. 5) Nieszkodliwa.

Życzliwej prenumeratorce. 1) W znaczniejszych perfumerjach. Nieszkodliwy.

P. Helenie R. Należy dokładnie oczyścić skórę głowy „Litiną“, którą się wciera za pomocą często zmienianej waty. Po natarciu skóry tym preparatem myje się skórę i włosy w gorącej wodzie i mydłem od łupieżu, którego pianę należy dobrze wcierać w skórę podczas mycia. Po usunięciu w ten sposób łusek i tłuszczu należy wetrzeć w skórę „Trichobion“, unikając, o ile możliwe, wycierania włosów. Po każdem natarciu należy wytrzeć włosy ręcznikiem. Myć głowę należy raz w tygodniu. Preparaty powyższe można nabyć w Warszawie we wszystkich znaczniejszych składach aptecznych i perfumerjach.

Prenumeratorce od Nowego Roku. 1) Niech Sz. Pani uważnie przeczyta artykuły w №№ 13 i 14. 2) Preparat bezwartościowy. 3) W ciągu kilku miesięcy. 4) Nie zawsze. 5) Niekiedy.

Prenum. w Samarze. Boroxyl podług wskazówek podanych w № 13 „Kosmetyki“.

OGŁOSZENIA.

Kascha

Wieczna Młodość

Znakomita i nieszkodliwa farba do włosów „**Kascha**“ jest królową wszystkich farb do włosów, nadaje włosom siwym natychmiast po użyciu pierwotną ich barwę. **Progresywna** zaś „**Kascha**“ pzeznaczona dla dam, nie jest wcale farbą, lecz tylko płynem, który po kilkakrotnem użyciu przywraca siwym włosom stopniowo naturalną barwę pierwotną. Poleca się również **D-ra Gräfe proszek niszczący włosy** („**Enthaarungspulver**“), doskonały i nieszkodliwy środek do usuwania włosów z brodawek, wąsów i brody. Ceny: większe pud. „**Kascha**“ rb. 2.70, małe rb. 1.50. „**Progressywna Kascha**“ rb. 2.50 i **proszek niszczący włosy** rb. 1.60. Żądać we wszystkich większych składach aptecznych, perfumeryach i składach fryzjerskich w Warszawie i na prowincyi. Skład główny w Warszawie w Akc. Towarzystwie Przetworów Chemicznych i Aptecznych **Henryk Welt**, ul. Przejazd 5. Reprezentant na Rosyę **H. Neumann** Łódź, ul. Andrzeja 26.

ROSTOL

wyłącznie roślinny, wypróbowany środek, usuwa radykalnie łupież, wstrzymuje wypadanie włosów już po kilkurazowem użyciu, powoduje szybki i silny porost. **Flakon 85 kop.**, w składach aptecznych i perfumerjach. Duży flakon w cenie 2 rb. wysyła skład hurtowy: St. Stein i S-ka. Warszawa, Marszałkowska 100. Telefon 184.63.

Towarzystwo Akcyjne

„St.-Petersburskie Laboratorjum Chemiczne“

(założone w roku 1860)

Izmajłowski prosp. № 27.

Medal Złoty Paryż 1900 r.

WODA KOLOŃSKA podwójna.

WODA KOLOŃSKA potrójna.

WODA KOLOŃSKA № 4 (Ekstrakt)

w gatunku nie ustępujące wyrobom zagranicznym.

DO NABYCIA WSZĘDZIE.

ХИМИЧЕСКАЯ ЛАБОРАТОРИЯ С. ПЕТЕРБУРГСКАЯ

ЗАЯВЛЕНО ДЕПАРТАМЕНТУ ТОРГОВЛИ И МАНУФАКТУРЪ

Ze względu na często powtarzające się podrabiania, Towarzystwo „**St.-Petersburskie Laboratorjum Chemiczne**“ uprasza o zwrócenie szczególnej uwagi na nazwę firmy, składającą się **tylko z trzech** wyrazów: *„St.-Petersburskie Laboratorjum Chemiczne“*, oraz **marki** Towarzystwa z wizerunkiem pomnika **Cesarza Piotra Wielkiego**, znajdującego się w Petersburgu na placu Senatskim.

Najwyższa nagroda na Wystawie Wszechświatowej w S. Louis 1904 r.

Nieporównane dla utrzymania piękności skóry

KALODERMA

KALODERMA-GLICERYNA :: KALODERMA-MYDŁO

KALODERMA-PUDER.

F. WOLFF i SYN w KARLSRUHE

St.-Petersburskie Laboratorjum Chemiczne

(założone w r. 1860)

Medal złoty w Paryżu 1900 r.

Mydło toaletowe „Brise de Violettes“

ХИМИЧЕСКАЯ ЛАБОРАТОРИЯ С. ПЕТЕРБУРГСКАЯ

ЗАЯВЛЕНО ДЕПАРТАМЕНТУ ТОРГОВЛИ И МАНУФАКТУРЪ

Mydło glicerynowe „**Brise de Violettes**“ wywiera zupełne wrażenie świeżo zerwanego fijołka; daje obfitą odświeżającą pianę i nadaje skórze miękkość i delikatność.

Do nabycia w znanych perfumerjach i składach materjałów aptecznych.

„Dziennik Wileński“

Najtańsze pismo polskie CODZIENNE NA LITWIE.

PRENUMERATA WYNOSI:

w WILNIE **rocznie 4 rub.**, **miesięcznie 35 k.**,
za odnoszenie do domu miesięcznie **10 kop.**.

Na prowincyi z przesyłką pocztową: **rocznie — 6 rub.** **miesięczeie 50 kop.**

PRENUMERATĘ przyjmują: Księgarnie, Biura ogłoszeń, filie i Administracya „**Dziennika Wileńskiego**“ WILNO, Dominikańska 17.

Wiele miljonów!! Pluskiew, Prusaków, Karaluchów, Pcheł, Much, Moli, Mrówek etc.

tępi corocznie patentowany środek

Insektin fabrykanta E. Schultz, Katowice g/Sz.

Żądać w aptekach i składach aptecznych.

Jedyny reprezentant na Królestwo i Cesarstwo:

Farmaceutyczne i Chemiczne T-wo Akcyjne
HENRYK WELT Warszawa, Przejazd 5.

Różane Mydło Kryształowe

№ 4711

Wysoka zawartość gliceryny, oszczędność w użyciu, obfitość piany a delikatny i przyjemny zapach róż, wyrobiły dla tego mydła powszechne uznanie.

Ferd. Mülhens
RYGA.

Redaktor i Wydawca **Dr. H. Zamenhof.**   Druk J. Kamińskiego, Nowy-Świat 48, Telefon 36.46